

A Kúria a dr. Gyurta Tibor Roland ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a dr. Hazai Ágnes jogtanácsos által képviselt Budapesti Rendőr-főkapitányság I. rendű és a Készenléti Rendőrség II. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Fővárosi Bíróság előtt 65.P.21.456/2010. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.002/2011/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az I.r. alperes által 35. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek 30.000 (Harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a II.r. felperes 2007. október 26-án az Erzsébet hídra tervezett, előre be nem jelentett demonstráción vett részt, melynek során - megafonnal a kezében - a strasbourgi Európai Emberi Jogi Bíróság döntésére hivatkozva, arról tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a békésen gyülekező tömeg nem oszlatható fel. Az I.r. felperes a híd pesti hídfőjénél nézte a hídon zajló eseményeket. Az I. és II.r. alperes állományába tartozó rendőrök a helyszínen tömegoszlatást hajtottak végre. Ennek során a felperesek tartózkodási helyén a távozás irányával és útvonalával kapcsolatban téves, illetve megtévesztő

utasítások hangzottak el. A felpereseket a rendőrök megbilincseltek és az I.r. alperes fogdájában előállították, ahol az I.r. felperest 9 óra 25 perctől 16 óráig, a II.r. felperest 8 óra 45 perctől 20 óra 40 percig tartották fogva. Mindkét felperessel szemben szabálysértési eljárás indult, amelyeket a felperések jogorvoslati kérelme folytán a Pesti Központi Kerületi Bíróság határozatával megszüntetett.

A felperések keresetükben az emberi méltóságuk megsértése és a személyes szabadságuk jogellenes korlátozása miatt a személyhez fűződő jogaik megsértésének megállapítását és az alperesek elégtétel adására kötelezését kérték. Az I.r. felperes az I.r. alperest 1.400.000 forint és kamatai, a II.r. felperes az I.r. alperest 1.200.000 forint, a II.r. alperest 700.000 forint és kamatai megfizetésére kötelezését kérte, nem vagyoni kártérítés címén. A felperések kereseti álláspontja szerint az alperesek velük szemben alkalmazott intézkedései nem voltak jogszerűek és szakszerűek és az arányosság elvét is sértették. Ezzel a személyhez fűződő jogaik sérültek.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I.r. alperes védekezése szerint alkalmazottai jogszerű oszlatási tevékenység során intézkedtek. A II.r. alperessel szolgálati viszonyban álló rendőrök szakszerűtlen intézkedése azonban a terhére nem róható. Emellett a felperések is közrehatottak abban, hogy intézkedést kellett velük szemben foganatosítani, mert nem hagyták el önként a helyszínt, míg mások a felhívásnak eleget tettek. A II.r. alperes nem vitatta, hogy a II.r. felperessel szemben alkalmazottai intézkedtek és az oszlatás végrehajtása során szakszerűtlenül jártak el. A jogsértésért a felelősségét és a II.r. felperes nem vagyoni kárigényét 300.000 forint erejéig elismerte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperesek megsértették a felperések személyhez fűződő jogait az alábbiak szerint: az I.r. alperes azzal, hogy az I.r. felperest 2007. október 26. napján megbilincselte, majd előállította és előállítása során 9 óra 25 perctől 16 óráig fogva tartotta, megsértette a személyes szabadság sérthetetlenségéhez fűződő jogát és az emberi méltóságát, ezért kötelezte az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. felperesnek 400.000 forint kártérítést és annak 2007. október 26. napjától járó törvényes mértékű kamatát. A II.r. alperes azzal, hogy a II.r. felperest 2007. október 26-án megbilincselte és előállította, majd az I.r. alperes a II.r. felperest előállítása során 8 óra 45 perctől 20 óra 40 percig fogva tartotta, megsértette a személyes szabadsága sérthetetlenségéhez fűződő jogát és az emberi méltóságát, ezért kötelezte az I. és II.r. alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a II.r. felperesnek személyenként 300.000 forint kártérítést és annak 2007. október 26-tól járó törvényes mértékű kamatát. Megállapította, hogy

az ítéletnek a II.r. alperes felelősségét megállapító és a kártérítés megfizetésére kötelező része előzetesen végrehajtható. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett az elsőfokú eljárási költség és illeték viseléséről.

Az I. és II.r. felperesek, valamint az I.r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és arra kötelezte az I. és II.r. alpereseket, hogy magánlevél formájában adjanak elégtételt az I. és II.r. felpereseknek oly módon, hogy abban a személyhez fűződő jogok megsértését ismerjék el és kérjenek elnézést. Az I.r. alperest terhelő, a II.r. felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 500.000 forintra és járulékaira felemelte. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rendelkezett a másodfokú illeték viseléséről.

A jogerős ítélet indokolása szerint a perben nem volt vitás, hogy az I.r. alperes tömegoszlataásra irányuló utasítása alapján a II.r. alperes szakszerűtlenül intézkedett. Az I.r. felperes tartózkodási helyén elhangzott felhívás nem volt teljesíthető. Ilyen körülmények között az utasítás be nem tartása miatt tett intézkedések nem jogszerűek. Az I.r. alperes szempontjából közömbös, hogy mely állományba tartozó parancsnok utasítása nem volt megfelelő, ha fizikailag nem volt lehetséges a megadott irányban elhagyni a területet, így nem volt jogszerű alapja az intézkedésnek. Az I.r. felperestől nem volt elvárható, hogy a téves utasítás elhangzását követően más útvonalat keressen a távozásához, mert okkal feltételezhette, hogy a megadott útvonalon eleget tud tenni a felszólításnak. Az I.r. alperes által a felperesekkel szemben foganatosított fogva tartás sem lehet jogszerű, ha az azt megelőző intézkedések sem voltak azok. Ezért a Ptk. 76. §-a alapján a jogszerűtlen intézkedésekkel, a bilincseléssel és az előállítással a felperesek emberi méltósága, míg a jogsértő intézkedések következtében történt szabadságelvonás miatt a személyes szabadsághoz fűződő jogaik sérültek. Erre tekintettel a jogerős ítélet a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogsértést megállapította és a c) pont szerint - részben megváltoztatva az elsőfokú bíróság ítéletét - a jogsértés jellegére tekintettel kötelezte elégtétel adására az alpereseket.

A jogerős ítélet a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontjának alkalmazásával a Ptk. 339. § (1) bekezdése és 355. § (1) bekezdése alapján az okozott jogsértéssel összefüggésben a felperesek nem vagyoni kárigényét részben alaposnak találta. Kifejtette, hogy mindkét felperes olyan helyzetben volt, melynél fogva a helyszínt a rendőrségi felhívásnak megfelelően, rajtuk kívül álló okból nem tudták elhagyni. Az I.r. felperesnek a rendőri intézkedés helyszínén való jelenlétét meghaladó aktív magatartása nem volt. A

II.r. felperes megafonos tájékoztatása véleménynyilvánító jellegű volt, amely nélkülözötte az aktív cselekvésre vagy ellenállásra való felhívást. Erre figyelemmel az ellenszegülésben megnyilvánuló közrehatás (Ptk. 340. § (1) bek.) a felperesek terhére nem volt megállapítható. Mindezek alapján a jogerős ítélet az I.r. alperes jogsértéseinek következményeként, a bilincseléssel és az előállítással, valamint az ezzel összefüggő szabadságelvonással okozott nem vagyoni hátrány kompenzációjaként az I.r. felperes részére 400.000 forint, a II.r. felperes részére - részben megváltoztatva az elsőfokú bíróság ítéletét - 500.000 forint kártérítés megfizetésére kötelezte az I.r. alperest.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, az I.r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és a kereset elutasítása érdekében. Hangsúlyozta, hogy a 2007. október 26-án történt eseményekkel összefüggésben a demonstráció feloszlatása, amint azt a Fővárosi Bíróság ítéletében is megállapította, jogszerű volt. A szabálysértési ügyben később, a bizonyítási eljárás eredményeként meghozott jogerős döntésből pedig önmagában nem következik, hogy az adott időpontban, a szabálysértés elkövetésének gyanúja esetén tett rendőri intézkedés jogszerűtlen volt. A felperesek esetében az intézkedő rendőrök alappal következtettek a szabálysértés elkövetésére, ezért kirívó jogi tévedés nem történt. A felperesek pedig a rendőri felszólításnak önhibájukból nem tettek eleget, hiszen más tüntetők elhagyták a helyszínt. A perbeli események kapcsán az alkalmazottai jogellenes magatartást nem tanúsítottak. A II.r. felperessel szemben a II.r. alperes fogatosította az elfogást, az ő alkalmazottai csupán átvették az intézkedést és a rendelkezésre álló információk alapján jártak el. Az I.r. felperessel szemben alkalmazottai intézkedtek, azonban nem róható a terhére, hogy a II.r. alperes állományába tartozó műveleti parancsnok ellentétes utasításai miatt az I.r. felperes esetleg nem tudta a helyszínt elhagyni, így vele szemben kényszerintézkedés fogatosítására került sor. Ezért a II.r. alperes intézkedése alapján fogatosított kényszerintézkedésekkel kapcsolatban a felelősség is az egyébként önálló jogi személy II.r. alperest terheli. Az I.r. alperes közzétett eseti döntésre, valamint a Legfelsőbb Bíróság határozataira hivatkozva is érvelt azzal, hogy a szabálysértés elkövetésével gyanúsítható személlyel szemben az előállítás jogszerűen fogatosítható.

A felperesek a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték. Kiemelték, hogy az adott esetben a tüntetés jogszerű feloszlatásának végrehajtása volt jogszerűtlen, amely sértette a személyhez fűződő jogaikat. Az alperesek önálló cselekvőségének nincs ügydöntő jelentősége, mert együtt jártak el, együtt hajtották végre a felpereseket sértő eljárási cselekményeket, így az I.r. alperes a II.r. alperesre hivatkozással a felelősség alól nem mentheti ki magát. Az I.r. felperessel szemben pedig az I.r.

alperes alkalmazottai jártak el szakszerűtlenül. Az I.r. alperes által hivatkozott jogeset a perbelivel nem analóg. Önmagában pedig még a megalapozott gyanú sem ad alapot kényszerítő intézkedések alkalmazására.

A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. A jogerős ítéletnek a II.r. alperes terhére a jogsértést megállapító és a II.r. alperest a kártérítés megfizetésére kötelező döntése felülvizsgálattal nem volt támadható, míg a megítélt kártérítés összegét meghaladó keresetet elutasító rendelkezése felülvizsgálattal nem volt támadott.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A jogerős ítélet a személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és a kártérítés megítélése szempontjából releváns tényállást helyesen állapította meg. Érdemben helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a tüntetés felosztatásának jogszerűségétől függetlenül, a II.r. alperes alkalmazottainak a helyszín elhagyásának irányára vonatkozó ellentmondó, szakszerűtlen és egyértelműen nem végrehajtható utasításait követően az I.r. alperes alkalmazottainak felperesekkel szemben alkalmazott kényszerintézkedései jogszerűtlenek voltak, amely a Ptk. 76. §-a alapján a személyiségvédelmi igényt megalapozza. A téves felülvizsgálati érveléssel szemben tehát a jogerős ítélet az I.r. alperes intézkedésének a jogellenességét nem a felperesekkel szemben megindult szabálysértési eljárás megszüntetése, hanem az intézkedés jogszerű alapjának hiánya miatt állapította meg. Amennyiben ugyanis a tömegosztatás során a helyszín útvonalának elhagyására vonatkozó utasítás egyértelműen nem végrehajtható, az intézkedés nem jogszerű. Ezért az intézkedő rendőrök részéről az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 40/A. § (1) bekezdés jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetésének gyanúja sem volt megalapozottan állítható.

Az eljárás bíróságok - a kereseti kérelemnek megfelelően - az alpereseknek a felperesekkel szemben alkalmazott egyes intézkedéseit külön-külön értékelték és ennek alapján állapították meg a jogsértésért fennálló objektív és szubjektív felelősségüket. Emiatt azonban az I.r. alperes nem háríthatja át a teljes felelősséget a II.r. alperesre azon az alapon, hogy a tömeg osztatását szakszerűtlenül a II.r. alperes alkalmazottai hajtották végre. Annak pedig, hogy az I.r. alperes melyik felperessel szemben milyen kényszerintézkedést alkalmazott, illetve az intézkedést a II.r. alperestől csupán átvette, amikor a II.r. felperest fogva tartotta, a felelősség megállapítása szempontjából nincs jelentősége.

A két - önálló jogi személy - alperes ugyanis egy

akaratelhatározással, együtt cselekedett. Az I.r. alperes kiadta a tüntetés oszlatására az utasítást, azt a II.r. alperes részben végrehajtotta, és ennek együttes eredményeként sérültek a felperesek személyhez fűződő jogai. Ezért az alpereseknek a jogsértésért az objektív felelőssége együttesen fennáll és miután a kárt közösen okozták, felelősségük a felperesekkel szemben a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján egyetemleges. Így az I.r. alperes önmagában amiatt, hogy a II.r. alperes állományába tartozó rendőrök a tömeg oszlatását szakszerűtlenül hajtották végre, a felelősség alól nem mentesülhet.

Az I.r. alperes jogszerű eljárására vonatkozó álláspontját az általa hivatkozott BH 2009/382. számon közzétett, közigazgatási határozat felülvizsgálata tárgyában hozott döntés, illetve a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.549/2007/6. és Pfv.IV.20.900/2010/4. számú, a perbeli esettel nem analóg, más tényálláson alapuló határozatai nem támasztják alá. A hivatkozott jogesetekben az intézkedés, illetve a kényszerítő eszközök alkalmazására a rendőri felszólítással szemben ellenállást tanúsító személyekkel szemben került sor, akik a gyülekezés helyszínét - az útvonalat egyértelműen meghatározó - többszöri felszólítás ellenére nem hagyták el. Az adott esetben azonban a felperesek az egymásnak ellentmondó, így nem teljesíthető utasítások miatt nem tudták a helyszínt elhagyni. Ezért a felszólításnak ellenszegülő magatartás, amely a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének gyanúját megalapozhatná, a terhükre nem volt megállapítható.

A megállapított jogsértésekkel a felpereseknek okozott és a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján a köztudomás szerint is elfogadható hátrány kiküszöböléséhez a nem vagyoni kártérítés összegét is jogszabálysértés nélkül állapította meg a jogerős ítélet. Az I.r. alperes a jogsértő (jogellenes és felróható) magatartásának vitatásán túl a kártérítés összeagszerűségét illetően értékelhető jogszabálysértést nem is állított.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta és a pervesztes I.r. alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperesek ügyvédi képviselőjével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az I.r. alperes személyes illetékmentességére tekintettel a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

A felülvizsgálati eljárásban tartott tárgyaláson a tanács elnöke megtiltotta a sajtó jelenlévő képviselőjének, hogy az I.r. alperes jogtanácsosként alkalmazott jogi képviselőjéről - hozzájárulásának hiányában - kép- és hangfelvételt készítsen. A Pp. 134/A. § (1) bekezdése szerint a nyilvános tárgyaláson - a bíróság által meghatározott módon - időbeli korlátozás nélkül készíthető kép-, illetve hangfelvétel. A Pp. 134/A. § (3) bekezdése szerint - törvény eltérő rendelkezésének hiányában - az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó, e feladatkörében eljáró személyről a nyilvános tárgyaláson hozzájárulása nélkül is készíthető kép-, illetve hangfelvétel. Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában nem kétséges, hogy e rendelkezés értelmében a közfeladatot ellátó I.r. alperes alkalmazásában álló jogtanácsos hozzájárulása a tárgyaláson a kép-, illetve hangfelvétel készítéséhez nem szükséges. A Pp. e rendelkezése ugyanakkor nem zárja ki, hogy az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, illetve az egyéb közfeladatot ellátó személy ne tiltakozhatna az adott esetben a nyilvános tárgyaláson képmása vagy hangfelvétele rögzítése, adott esetben még a sajtó általi rögzítése ellen is. Ilyen esetben a bíróság joga és kötelessége eldönteni, hogy engedélyezi-e az adott személyről képmás, illetve hangfelvétel készítését vagy megtiltja azt.

Amennyiben az adott személy tiltakozik a képmás vagy hangfelvétel rögzítése ellen, elfogadható, hogy a jogi képviselet ellátását vagy a tárgyaláson való megnyilatkozását, tehát a tárgyalási feladatainak elvégzését a sajtónak ez a tevékenysége zavarja. Ezt külön indokolnia nem kell, ez önmagában a tiltakozás tényéből következtethető.

A Pp. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. Ennek az alapelvnek az érvényesítése az egész eljárás folyamán minden körülmények között kötelezi az eljáró bíróságot.

Abban az esetben, ha a fél képviseletében eljáró személyt a sajtó kép- és hangfelvétel készítő tevékenysége a tárgyaláson a jogi képviselet ellátásával kapcsolatos tevékenysége során zavarja vagy jogai gyakorlásában korlátozza, úgy megállapítható, hogy az ilyen félnek sérül a tisztességes eljáráshoz való joga. Ezért ebben az esetben a tisztességes eljáráshoz való jog feltétlen érvényesülése érdekében szükséges, hogy a bíróság a kép- és hangfelvétel készítését megtiltsa. Ilyen indokok alapján rendelkezett a perbeli esetben a Kúria arról, hogy a rendőrség képviseletében eljáró jogtanácsosról a sajtó nem készíthet kép- és hangfelvételt, illetve azt nem használhatja fel.

Téves a II.r. alperes jogi képviselőjének az a kifogása, hogy a

közvetlenség elvét sérti, ha a felülvizsgálati tárgyaláson a jogi képviselővel eljáró fél személyesen nem nyilatkozhat. A polgári perben a közvetlenség alapelve a Pp. 5. § (1) bekezdésének rendelkezése alapján érvényesül, mely szerint a bíróság - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a felek közötti jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálja el. Ebből következően a közvetlenség elvének sérelmét jelenti, ha a bíróság - eltérő törvényi rendelkezés hiányában - a jogvitát tárgyalás tartása nélkül, az iratok alapján dönti el. Amennyiben a félnek a per vitelére meghatalmazottja van, az egyes perbeli cselekményeket a fél helyett és képviseletében a meghatalmazott végzi (Pp. 66. § (1) bek.). Ennek megfelelően a nyilvános tárgyaláson is a fél helyett a meghatalmazott jogi képviselője nyilatkozik. A fél személyes meghallgatását a bíróság csak akkor fogantatosítja, ha a félnek meghatalmazottja (jogi képviselője) nincs, illetve az a tényállás megállapításához indokolt. Az adott esetben annak szükségessége, hogy a II.r. felperes a jogi képviselőjének nyilatkozatát követően a felülvizsgálati ellenkérelem tárgyában személyes előadást is tegyen, nem merült fel, önmagában arra is tekintettel, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye.

Budapest, 2012. április 11.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. előadó bíró, Dr. Baka András sk. bíró

A kiadmány hitelül:

Vné

tisztviselő